

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดป่าสัก

ผู้ศึกษา : ว่าที่ ร้อยตรีถนอม ทาคำแปง

ปีที่พิมพ์ : 2557

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดป่าสัก 2) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดป่าสัก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้มีส่วนร่วมในสถานศึกษา คือ ครู-บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษา คือ กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง กรรมการชมรมศิษย์เก่า กรรมการที่ปรึกษา องค์กรชุมชน โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sample) ดังนี้ 1) ผู้มีส่วนร่วมในสถานศึกษา ประกอบด้วย ครู-บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 11 คน (ครูประจำการ จำนวน 3 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 4 คน ภารโรงอัตราจ้าง จำนวน 1 คน คนครัว 1 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ จำนวน 1 คน วิทยากรสอนคอมพิวเตอร์ จำนวน 1 คน) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน รวมจำนวน 21 คน 2) ผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษา คือ เครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 24 คน กรรมการชมรมศิษย์เก่า จำนวน 32 คน กรรมการที่ปรึกษา จำนวน 32 คน องค์กรชุมชน จำนวน 24 คน (เทศบาลตำบลบ้านธิ ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านธิ รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านธิ ที่ดูแลด้านการศึกษา ปลัดเทศบาลตำบลบ้านธิ ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลบ้านธิ รวม 4 คน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอบ้านธิ ประกอบด้วย ประธานเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอบ้านธิ, ที่ปรึกษานุกรกรรมการฝ่ายวิชาการ จำนวน 4 คน ที่ปรึกษานุกรกรรมการฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 4 คน ประธานนุกรกรรมการฝ่ายวิชาการ ประธานนุกรกรรมการฝ่ายกิจการนักเรียน รวม 11 คน วิทยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 9 คน) รวมจำนวน 112 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 133 คน โดยศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง และศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดป่าสักปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

1.ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อดูรายด้านพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 9 ข้อ ระดับมาก 3 ข้อ โดยค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดมีดังนี้ ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งการสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและ

ของชาติ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ให้ความสำคัญเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ให้ความสำคัญเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน ให้ความสำคัญเห็นชอบ แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยระดับมากคือ กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงาน ตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร และเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ในแต่ละด้านสรุปผลระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

1.1 ด้านกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาของสถานศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนร่วมแต่ละชุด พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในสถานศึกษามีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านให้ความสำคัญเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในและผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

1.3 ด้านให้ความสำคัญเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในและผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

1.4 ด้านกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนร่วมแต่ละชุด พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในสถานศึกษามีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในและผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

1.6 ด้านพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในและผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

1.7 ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ของสถานศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนร่วมแต่ละชุด พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในสถานศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านกำกับส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรจากภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสานจารีต

ประเพณีของท้องถิ่นและของชาติ ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในและผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

1.9 ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็น แหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในและผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

1.10 ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในและผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

1.11 ด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อบริหารดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในและผู้มีส่วนร่วมนอกสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

1.12 ด้านปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

2. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ที่พบมากที่สุดในแต่ละด้านปรากฏ ดังนี้

2.1 ปัญหาในด้านการบริหารจัดการด้านวิชาการในภาพรวม 4 ข้อ คือ การบริหารเรื่องหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การนิเทศกำกับติดตาม การพัฒนาสื่อการสอน การวัดผล ประเมินผล พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารเรื่องหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน แนวทางแก้ไขคือ จัดให้มีการประชุมสัมมนา สร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ปัญหารองลงมาคือ ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา มีภาระงานส่วนตัวมาก ไม่สามารถดำเนินการนิเทศ กำกับติดตาม แนวทางแก้ไขคือ ต้องมีการจัดสรรเวลาและเสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือมีค่าตอบแทนบ้างในบางโอกาส ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ เรื่องการวัดผลประเมินผล เพราะแนวทางการประเมินผลของโรงเรียน ไม่ชัดเจน แนวทางแก้ไขคือ ให้สถานศึกษาชี้แจง แจกเอกสารแนวทางการประเมินผลของโรงเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ได้ศึกษาตามสภาพจริง

2.2 ปัญหาในด้านการบริหารจัดการเรื่อง งบประมาณ ในภาพรวม 4 ข้อคือ การจัดทำแผนงานโครงการ การเสนอของงบประมาณตามขั้นตอน การบริหารการเงินและบัญชี การรายงานผล ตรวจสอบการใช้งบประมาณประจำปี พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขาดความรู้ในเรื่องขั้นตอนการทำแผนงานโครงการ แนวทางแก้ไขคือ จัดให้มีการประชุมสัมมนา สร้างความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนการจัดทำแผนงานโครงการและศึกษาจากเอกสารเดิมของโรงเรียน ปัญหารองลงมาคือผู้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ขาดความรู้ในเรื่องการบริหารการเงินและการบัญชี แนวทางแก้ไขคือ จัดให้มีการประชุมสัมมนา สร้างความรู้ ความเข้าใจ การบริหารการเงินและการบัญชี และศึกษาจากเอกสาร ปัญหาที่มีน้อยที่สุดคือ ขาดการประชาสัมพันธ์การรายงาน

ผลตรวจสอบการใช้งบประมาณประจำปี แนวทางแก้ไขคือ ควรแจ้งกำหนดการ วัน เวลา ในการตรวจสอบ ที่แน่นอนและแจ้งผลการตรวจสอบภายใน 15 วัน

2.3 ปัญหาในด้านการบริหารจัดการงานบุคคล ในภาพรวม3 ข้อคือ การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง การสรรหาบุคลากรอัตราจ้าง ระเบียบวินัยข้าราชการครู พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ขาดความรู้ในเรื่องระเบียบวินัยข้าราชการครู แนวทางแก้ไขคือ จัดให้มีการประชุมสัมมนา สร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องระเบียบวินัยข้าราชการครู พร้อมทั้งศึกษาจากเอกสารหรือผู้รู้ ปัญหารองลงมาคือ ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเกณฑ์การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง แนวทางแก้ไขคือ จัดให้มีการประชุมสัมมนา สร้างความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนเกณฑ์กำหนดตำแหน่งและศึกษาจากเอกสาร ในข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาขาดความยุติธรรม ในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง แนวทางแก้ไขคือ ควรให้มีกรรมการสรรหาหลาย ๆ คน เพื่อป้องกันการนำพวกพ้องเข้ามา

2.4 ปัญหาในด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวม 4 ข้อคือ การจัดระบบและการบริหารพัฒนาสถานศึกษา งานเทคโนโลยีสารสนเทศ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรภายนอก พบว่าที่มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่มีบทบาทในการจัดระบบและการบริหารพัฒนาสถานศึกษา แนวทางแก้ไขคือเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีบทบาทในการจัดระบบและการบริหารพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม และมีการแบ่งหน้าที่ให้ร่วมรับผิดชอบและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจน ปัญหารองลงมาคือ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอ แนวทางแก้ไขคือมีการชี้แจงขั้นตอนการทำงานและแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนทราบ ในส่วนที่ปัญหาน้อยที่สุดคือ การส่งเสริมประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และบุคลากรภายนอกไม่มีการประชาสัมพันธ์และประสานงานอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไขคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือให้ตรงกับความต้องการพร้อมทั้งมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานอย่างชัดเจน